

Työeläkevakuuttajien hallintoa koskeva lainsäädäntö ja hyvä hallintotapa

Hallinnon peruskoulutus, webinaari 3
6.5.2020

Outi Aalto
johtava lakiasiantuntija
Twitter: @OutiKt

Sisältö

1. Tavoitteet
2. Keskeinen lainsäädäntö ja alemman asteiset säännökset
3. Työeläkeyhtiön Kevan ja Melan hallinnon toimielimet
4. Hallinnon jäsenen velvollisuudet ja vastuut
5. Esimerkki elävästä elämästä ja sen vaikutus sääntelyyn
6. Hyvä hallinto, sisäinen valvonta ja riskienhallinta
7. Ajankohtaisia säännösmuutoksia työeläkelaitoksille
8. Lopuksi: Tiedät mitä tietoja tarvitset ja sovellat omassa työssä

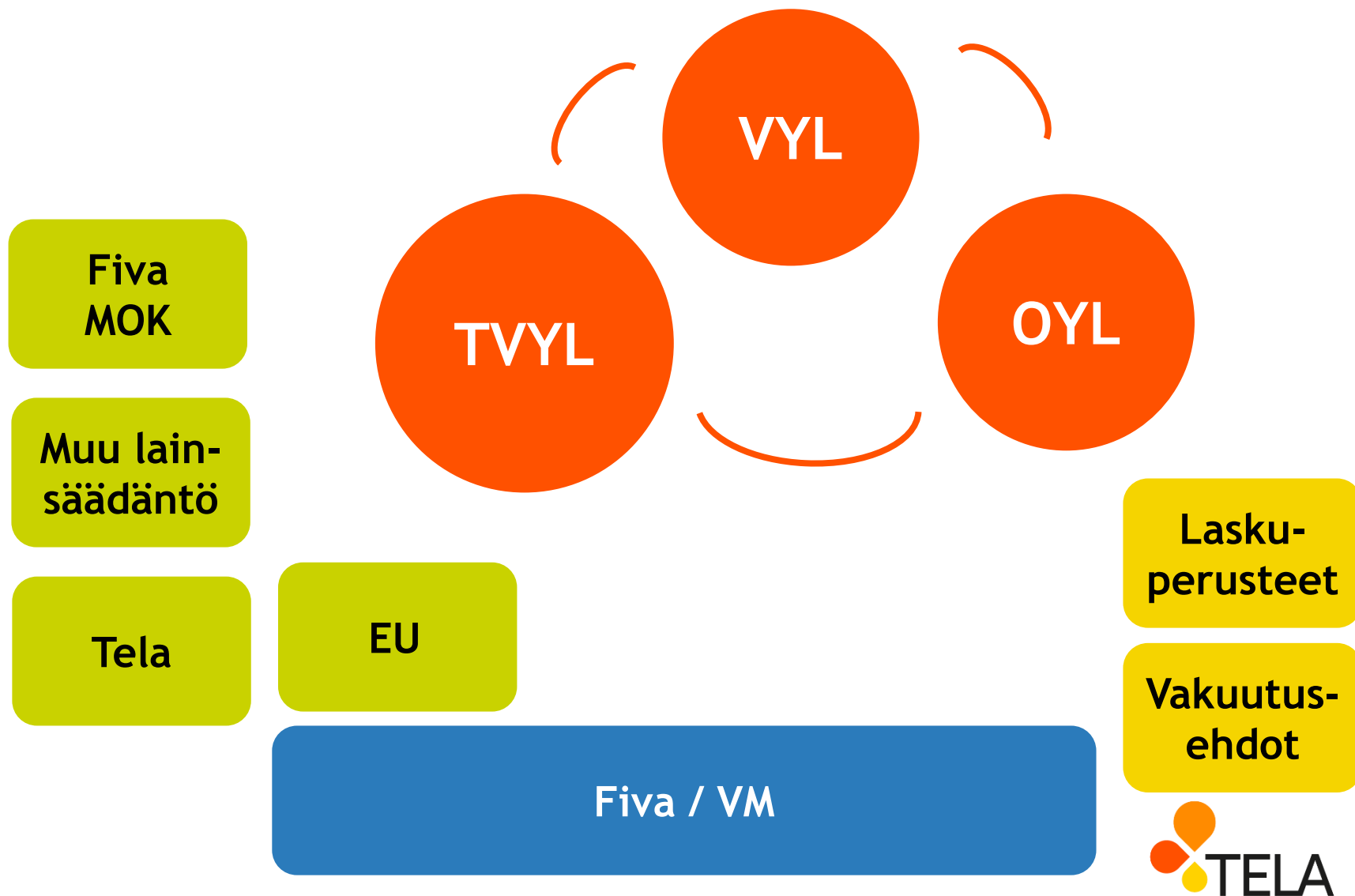
1. Tavoitteet

1. Tiedät mitä lakeja toimintaan sovelletaan
2. Tunnistat tilanteita, joissa lainsäädäntö pitää huomioida
3. Osaat kertoa, mitkä ovat hallinnon eri toimielimet ja niiden vastuut

2. Lainsäädäntökehikko

Säätelykokonaisuus ja valvonta

Lainsäädäntö

- Laki työeläkevakuutusyhtiöistä (354/1997), TVYL
- Vakuutusyhtiölaki (521/2008), VYL
- Osakeyhtiölaki (624/2006), OYL
- Laki Kevasta (66/2016)
- Maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/20016), MYEL ja asetus
- Muita lakeja, esim.
 - Kirjanpitolaki (1336/1997)
 - Tilintarkastuslaki (1141/2015)
 - Tietosuojalaki (1050/2018)
- EU-säätely
 - Tietosuoja-asetus
 - Arvopaperisäätely (MAR)
 - Kilpailusäännöt
 - Kirjanpito- ja tilinpäätösstandardit
 - Kestävä rahoitus

Hallintoon vaikuttavaa muuta sääntelyä

- Fivan määräykset ja ohjeet
 - Hallintoa koskeva määräys- ja ohjekokoelma, nykyinen MOK voimaan 1.4.2017 (2/2017)
 - Markkinaosapuolten, työeläkevakuutusyhtiöiden ja rahastoyhtiöiden julkinen sisäpiirirekisteri (13/2013, 1.6.2015 voimaan työeläkeyhtiöiden osalta)
- Uusi Hallinnointikoodi 2020, Arvopaperimarkkinayhdistys ry
- Pörssin sisäpiiriohje pörssiyhtiöille
 - Noudatetaan soveltuvin osin työeläkeyhtiöissä (vapaaehtoinen)
- Yhtiön oma riskienhallinta
- Telan itsesääntely

Työeläkeyhtiön toiminnan tarkoitus

”Työeläkevakuutusyhtiön hallintopäätösten taustalla ja lähtökohtana, koskivatpa ne mitä työeläkevakuutusyhtiön liiketoiminnan haaraa tahansa, on *aina lakisääteisen sosiaalivakuutuksen toteuttaminen.*”
(HE 96/2014 vp)

- Työeläkevakuutusyhtiön tehtävänä on harjoittaa *sosiaaliturvaan kuuluvaa lakisääteistä eläkevakuutusliikettä* hoitamalla TyEL:n ja YEL:n mukaisen eläketurvan toimeenpanoa ja yhtiölle tätä varten kertyviä varoja vakuutusten käsittämät edut turvaavalla tavalla (TVYL 2 §)

Vakiintunut EU-oikeudellinen asema

- Suomen liittymissopimus ETAan ja Euroopan Unioniin
 - Neuvoteltiin lakisääteisen eläkevakuutuksen erityisasema
 - Solvenssi II-direktiiviä ei sovelleta työeläkevakuutusyhtiöihin
- Perusteluna: Työeläkevakuuttaminen on sosiaaliturvaa ja julkisen hallintotehtävän hoitoa
- Liittymäehtojen mukaan
 - toimintaa harjoitettava muusta henkivakuuttamisesta erillään
 - työeläkeyhtiöt eivät voi harjoittaa muuta vakuutusta kuin lakisääteistä eläkevakuutusta
- Ilman erivapautta ei onnistuisi eläkelaitosten konkurssiyhteisvastuu tai eläkkeiden hoitaminen nykymuotoisella jakojärjestelmällä

Toimialarajaus suhteessa liitännäistoimintaan

- Liitännäistoiminta on kielletty työeläkevakuutusyhtiöiltä
- Kiellettyä on myös välillinen liiketoiminta
 - Työeläkeyhtiö ei saa omistamiensa osakkeiden tai muiden omistustensa kautta harjoittaa muun toimialan toimintaa
- Laissa (TVYL 5 §) otetaan erikseen kantaa työeläkevakuutusyhtiön mahdollisuuteen hankkia omistus työeläkevakuutustoimintaan liittyvässä yhteisössä
 - Omistus vieraalla toimialalla rajoitettu 50 prosenttiin
 - Omistus luotto- ja muista rahoituslaitoksista rajoitettu 10 prosenttiin
 - Poikkeus: sallittua, jos katsotaan työeläkevakuutustoimintaan liittyväksi tai on asunto- tai kiinteistöyhteisö

Hyvä hallinnointitapa

Corporate Governance-säännöstö

Uusi hallinnointikoodi 1/2

- Uusi hallinnointikoodi voimaan 1.1.2020, korvaa aiemman Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin
 - Pörssiyhtiöille laadittu kokoelma hyvää hallinnointia koskevista suosituksista
 - Koodi täydentää lakisääteisiä menettelytapoja
 - Noudata tai selitä-periaate (comply or explain-periaate) -> poikkeaminen perustellusta syystä (ei raportointijaksossa)
 - Tavoitteena:
 - 1) Yhtenäistää pörssiyhtiöiden ja käytäntöjä ja tiedottamistapoja
 - 2) Edistää avoimuutta, läpinäkyvyyttä, vertailukelpoisuutta ja hyvää hallinnointitapaa
- Tukea suomalaisten pörssiyhtiöiden arvonmuodostusta ja kiinnostavuutta sijoituskohteena

Uusi hallinnointikoodi 2/2

- Työeläkeyhtiöt noudattavat soveltuvin osin ja vapaaehtoisesti
- Yhtiöt kertovat koodin noudattamisesta verkkosivuillaan
- Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (corporate governance statement)
 - Annetaan toimintakertomuksesta erillisenä
 - Poikkeamat hallinnointikoodin suosituksista esitetään selvityksessä
- Lisätietoja Arvopaperimarkkinayhdistyksen sivuilta www.cgfinland.fi

3. Työeläkeyhtiön hallinnon toimielimet

Roolit ja tehtävät

Työeläkevakuutusyhtiön hallinto

YHTIÖKOKOUS

HALLINTONEUVOSTO

Vaalivaliokunta

HALLITUS

Valiokunnat: (nimitys-, palkkio- ja tarkastusasiat)

Toimitus-
johtaja

Tehtävät ja kokoonpanot

- Hallintoneuvosto
 - Yhtiökokous valitsee
 - Pakollinen
 - **Tehtävät määritelty laissa, ei operatiivisia tehtäviä**
 - Valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa yhtiön hallintoa
 - Palkansaajien ja työnantajien edustus:
 - Palkansaajat väh. 1/3
 - Työnantajat väh. 1/6 hallintoneuvoston jäsenmäärästä
- Hallitus
 - Hallintoneuvosto valitsee
 - Jäsenten kelpoisuus ja hyvämaineisuus (Fit & Proper)-vaatimukset
 - Voitava tehokkaasti ja riippumattomasti valvoa toimitusjohtajaa (=hyvä hallinto)
 - Palkansaajien ja työnantajien edustus vuoden 2020 alusta
 - Palkansaajat väh. 1/3
 - Työnantajat väh. 1/6 hallituksen jäsenmäärästä

Hallituksen jäsenen kelpoisuusvaatimukset

- **Henkilökohtaiset**
 - **Hyvä työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemus**
 - täyttyy kun vastaavaa kokemusta toisen tyel-yhtiön hallituksesta, muuta rinnastettavaa kokemusta työeläkelaitoksesta tai suoritettu kattava perehdytyskoulutus (Fiva-MOK suositus: yhtiön tai Telan järjestämä)
- **Kollegiaaliset**
 - **Hyvä sijoitustoiminnan asiantuntemus**
 - Vähintään 1/3 hallituksen jäsenistä
 - Hallituksen valiokuntia valittaessa tulee varmistua siitä, että jäsenillä valiokunnan toimialaan nähden riittävä ammattitaito ja pätevyys

Työeläkeyhtiön johdon kelpoisuuden ja hyvämaineisuuden yhteisarviointi (Fit & Proper) MOK

- Hallintoneuvoston/hallituksen jäsen, varajäsen, tj. tai tj:n sijainen
- Työeläkeyhtiö vastaa, että edellytykset täyttyvät sekä valittaessa että tehtävässä toimiessa
- Ilmoitus viimeistään 2 vkoa ennen tehtävässä aloittamista
- Hyvämaineisuus:
 - Ei ole tuomittu viimeisen 5 vuoden aikana vankeusrangaistukseen
 - Ei ole tuomittu viimeisen 3 vuoden aikana sakkorangaistukseen, joka osoittaisi ilmeisen sopimattomuuden tehtävään
 - Ei muutoin ole aikaisemmalla toiminnalla osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton tehtävään
- Fiva voi myös omasta aloitteestaan arvioida Fit & Proper sopivuutta tehtävässä. Arviointia varten toimitettava tiedot & perusteet Fivalle.

Työeläkevakuutusyhtiön johto

Hallintoneuvosto

Hallitus

- Tehtävänä huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. (OYL 6:2)
- Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon asianmukaisesta järjestämisestä.
- Edustaa yhtiötä.

Toimitusjohtaja

- Yhtiön juoksevan hallinnon hoitaminen hallituksen ohjeiden mukaisesti.
- Vastaa kirjanpidon ja varainhoidon luotettavasta järjestämisestä.
- Voi edustaa yhtiötä tj:n tehtäviin kuuluvassa asiassa.

Valiokunnat TVYL 10 §

Nimitys-, palkkio- ja tarkastusasiat

Työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtaja

- Yhtiöllä oltava toimitusjohtaja, jonka hallitus nimittää
 - Varatoimitusjohtajaan sovelletaan samoja säännöksiä kuin toimitusjohtajaan
- Kelpoisuusvaatimus
 - Hyvä työeläkevakuutustoiminnan, sijoitustoiminnan ja liikkeenjohdon tuntemus
 - Fiva-MOK: riittävän pitkä työkokemus vastaavissa tehtävissä tai riittävän pitkä muu työkokemus sekä kattava koulutus
- Yhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko ei saa olla työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtajana
- Toimitusjohtaja ei saa olla yhtiönsä hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen
- Lisäksi sovelletaan esteellisyysäännöksiä ja OYL:n säännöksiä toimitusjohtajasta

Johdon erityiset kelpoisuusvaatimukset

- Hallituksen/hallintoneuvoston jäsen/toimitusjohtaja ei voi olla:
 - Oikeushenkilö tai alaikäinen
 - Henkilö, jolle on määrätty edunvalvoja **tai** toimikelpoisuutta on rajoitettu **tai** on konkurssissa **tai** liiketoimintakiellossa
- Vähintään puolella hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella (poikk. Fivan lupa)
- Hallituksen/hallintoneuvoston jäsen tai toimitusjohtaja ei saa olla toisen työeläkevakuutusyhtiön hallituksen/hallintoneuvoston jäsen
- Sidonnaisuus: Hallituksen/hallintoneuvoston pj. sekä 2/3 muista jäsenistä on oltava henkilöitä, jotka eivät ole saman tai toisen finanssialan yrityksen (vakuutusyhtiö, luotto- ja rahoituslaitos tai näiden omistusyhteisö, rahastoyhtiö...) palveluksessa, toimitusjohtajana tai hallinnon jäsenenä
- Toimitusjohtaja ei saa olla em. yrityksen palveluksessa, toimitusjohtajana tai tilintarkastajana

Fivan lainsäädäntöaloite 29.10.2019

- Hallituksen ja johdon pätevyys- ja kokemusvaatimusten lisääminen lakiin kuten henki- ja vahinkovakuutusyhtiöissä
- Nykyinen sääntely on yhtiöiden toiminnan merkitys huomioon ottaen osittain puutteellista ja epäsuhtaista
- Nykyisin toimivalle johdolle ja keskeisistä toiminnoista vastaaville henkilöille ei ole pätevyysvaatimuksia
- Erot muihin vakuutustoimijoihin eivät ole perusteltuja ottaen huomioon työeläketoiminnan yhteiskunnallinen merkitys ja työeläkevarojen vastuullinen käyttö

Fivan ehdotus

	<h2>Hallituksen jäsenet</h2>	<ul style="list-style-type: none">• Nykyisten lisäksi muu tehtävän hoitamisen vaatima ammatillinen pätevyys ja kokemus
	<h2>Hallituksen tehtävät</h2>	<ul style="list-style-type: none">• Määriteltävä yhtiön keskeiset toiminnot• Varmistettava, että yhdessä ja erikseen kullakin pätevyys ja kokemus
	<h2>Keskeisistä toiminnoista vastaavat</h2>	<ul style="list-style-type: none">• Oltava tehtävän vaatima ammatillinen pätevyys ja kokemus

Kevan hallinto

Keva

- Keva on itsenäinen julkisoikeudellinen yhteisö
- Kevan tehtävästä ja asemasta säädetään Kevasta annetussa laissa (66/2016)
 - Julkisten alojen eläkelain mukaisen kunta-alan, valtion, kirkon, ja Kevan henkilöstön toimeenpano, kuntien ja maakuntien eläketurvan rahoituksen hoitaminen sekä valtion ja kirkon eläkemaksujen periminen
 - Kevan tehtäväksi on säädetty työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvä toiminta muiden laissa säädettyjen tehtävien lisäksi
- Julkisoikeudellisesta asemasta johtuen toimintaan sovelletaan mm. julkisuuslakia, hankintalakia, hallintolakia ja kielilakia
- Työnantajat ovat Kevan jäsenyhteisöjä
 - Kunnat, kuntayhtymät, Keva ja Kuntien takauskeskus ovat Kevan jäsenyhteisöjä lain nojalla
 - Myös tietyt kuntaomisteiset yhteisöt voivat liittyä

Kevan hallinto

Valtuuskunta (kausi 4 v)

> VM määrää

- 26 jäsentä Kuntaliiton ehdottamista henkilöistä
- 4 jäsentä kunta-alan pääsopijajärjestöjen esityksestä

Hallitus (kausi 2 v)

> valtuuskunta valitsee

- 9 jäsentä, joista 2 kunta-alan pääsopijajärjestöjen esityksestä

Toimitusjohtaja

> valtuuskunta valitsee

- Johtaa Kevan toimintaa hallituksen alaisena

Sijoitusneuvottelukunta

- Hallitus kutsuu jäsenet
 - 10 jäsentä
(3 edustajaa VM:stä,
1 TEM:stä ja
2 pääsopijajärjestöistä)

Työelämän kehittämisryhmä

- Hallitus valitsee jäsenet
- Laki Kevasta:
8 § Valtuuskunta
9 § Hallitus
14 § Kevan johto
22 § Sijoitusneuvottelukunta

Kevan johtosääntö: Työelämän kehittämisryhmä

Valtuuskunnan lakisääteiset tehtävät

- 1) Valitsee hallituksen jäsenet ja tilintarkastajan
- 2) Hyväksyy johtosäännön, lisäeläkesäännön ja tilisäännön
- 3) Valitsee toimitusjohtajan
- 4) Päättää luottamushenkilöiden palkkioista ja korvauksista
- 5) Päättää jäsenyhteisöjen eläkemaksuista
- 6) Vahvistaa tilinpäätöksen, myöntää vastuuvapauden hallitukselle ja muille tilivelvollisille
- 7) Hyväksyy budjetin seuraavaksi vuodeksi ja toiminta- ja taloussuunnitelman kolmeksi tai useammaksi vuodeksi

Hallituksen lakisääteiset tehtävät

- 1) Valmistelee valtuuskunnassa käsiteltävät asiat ja huolehtii valtuuskunnan päätösten toimeenpanosta
- 2) Ohjaa ja valvoo Kevan toimintaa
- 3) Laatii eläkevarojen sijoittamista koskevan suunnitelman sekä käsittelee muutkin sijoitustoiminnan kannalta periaatteellisesti tärkeät tai laajakantoiset asiat
- 4) Päättää jäsenyhteisöhakemuksen hyväksymisestä (osakeyhtiöt, yhdistykset, säätiöt)
- 5) Vahvistaa omistajaohjauksen periaatteet
- 6) Hyväksyy kirjalliset toimintaperiaatteet eturistiriitojen tunnistamisessa ja ehkäisemisessä noudatettavista menettelytavoista
- 7) Päättää Kevan merkittävästä liiketoimesta johdon ja sen lähipiiriin kuuluvan kanssa
- 8) Huolehtii Kevan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä (lakisääteinen 1.1.2017 alkaen)

Keva-lain muutos

- Kevan hallintorakennetta ja hallintoelinten kokoonpanoa muutetaan
- Kevan jäsenyhteisöksi voi liittyä myös kuntien määräysvallassa olevat osuuskunnat
- Valtuuskunta korvataan Kevan valtuutetuilla, rooli valvonnallinen
- Hallituksen roolia vahvistetaan suhteessa valtuutettuihin
- Hallituksen ja tj:n toimivallanjakoa täsmennetään, tehtävät ja vastuut määritellään laissa nykyistä selkeämmin
- Hallituksen jäsenten määrä lisääntyy 9->11
- Kevan hallintoon lisätään kunnallisen työmarkkinalaitoksen edustus
 - Samalla pääsopijajärjestöjen ehdottamien henkilöiden määrä kasvaa
- Hyvän hallinnon periaatteita vahvistetaan, yleiset hallintovaatimukset

Melan hallinto

Melan hallinto

Valtuuskunta

> ETK asettaa

- Pj ja vpj
- 1 MMM:sta, 1 STM:sta ja 1 VM:sta sekä Myel:n piiriin kuuluvien henkilöiden taloudellisia etuja valvovien edustavimpien järjestöjen edustus

Hallitus

- ETK valitsee pj:n ja vpj:n
- Valtuuskunta valitsee muut jäsenet, joista oltava 1 MMM:sta, 1 STM:sta ja 1 VM:sta sekä Myel:n piiriin kuuluvien henkilöiden taloudellisia etuja valvovien edustavimpien järjestöjen edustus

Toimitusjohtaja

> hallitus valitsee

Asetuksella annetussa ohjesäännössä säädetään tarkemmin mm.

- Valtuuskunnan ja hallituksen asettamisesta, kokoonpanosta, tehtävistä ja päätöksenteosta
- Toimitusjohtajan tehtävistä
- Hallituksen puheenjohtajalla tai varapuheenjohtajalla tulee olla hyvä työeläkevakuutustoiminnan tuntemus
- Hallituksen jäsenen on oltava hyvämaineinen
- Toimitusjohtajan oltava hyvämaineinen, oltava hyvä työeläkevakuutustoiminnan tuntemus, lain 114 §:ssä tarkoitetun muun toiminnan, sijoitustoiminnan ja liikkeenjohdon tuntemus

Valtuuskunnan lakisääteiset tehtävät

- 1) Valitsee muut kuin ministeriöitä edustavat hallituksen jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet
- 2) Valitsee tilintarkastajan ja mahdollinen varatilintarkastajan
- 3) Käsittelee tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus sekä päätettävä toimenpiteistä, joihin ne antavat aiheita

Hallituksen lakisääteiset tehtävät

- 1) Huolehtii eläkelaitoksen hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä
- 2) Huolehtii eläkelaitoksen toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävästä sisäisestä valvonnasta ja riittävästä riskienhallintajärjestelmästä
- 3) Voi asettaa jaostoja sijoitusasioiden ja 114 § :ssä mainittujen lakien toimeenpanoon kuuluvien asioiden käsittelyä varten
- 4) Oikeus siirtää mainitut asiat tai osa niistä jaoston, toimitusjohtajan tai muun toimihenkilön ratkaistavaksi

4. Hallinnon jäsenen velvollisuudet ja vastuut

Työeläkeyhtiön johdon / hallituksen jäsenen velvollisuuksia

- Työeläkeyhtiön johtamistapa (TVYL 9 a §)
 - Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on johdettava yhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti
- Huolellisuusvelvoite (VYL 1:23)
 - Vakuutusyhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä vakuutusyhtiön etua
- Yhdenvertaisuus (VYL 1:22)
 - Yhtiökokous, hallitus, toimitusjohtaja tai hallintoneuvosto ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan osakkaalle tai muulle epäoikeutettua etua vakuutusyhtiön tai toisen osakkaan kustannuksella

Salassapitovelvollisuus

- Salassapitovelvollisuus (VYL 30:1)
 - Työeläkeyhtiön palveluksessa oleva tai hallituksen/hallintoneuvoston jäsen ei saa ilmaista sellaista tietoa sivulliselle, jonka hän on saanut toimielimen jäsenenä
 - Salassa pidettävät tiedot: vakuutusyhtiön, sen asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskeva seikka taikka liike- tai ammattisalaisuus
 - Salassapitovelvollisuuden rikkominen on rangaistava teko
 - VYL:n mukaan tuomitaan RL:n mukaisesti joko salassapitorikos (RL 38:1) tai salassapitorikkomus (RL 38:2) tai virkasalaisuuden rikkominen (RL 40:5)

Hallintoneuvoston jäsenen vastuu

- Hallintoneuvoston jäsenen vastuuta koskevat samat säännökset kuin hallituksen jäsenen vastuuta
- Käytännössä vastuu tulee arvioitavaksi harvoin, koska:
 - Hallintoneuvoston tehtävät rajattu
 - HN ei tee liiketoimintapäätöksiä tai hallintoon liittyviä päätöksiä
- Vastuu voi aiheutua hallituksen tai toimitusjohtajan valvonnan laiminlyönnistä
 - Tai siitä että jäsenet eivät riittävästi paneudu kysymyksiin, jotka edellyttävät hallintoneuvoston päätöstä
- Myös vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta voi seurata vastuu

Hallintoneuvoston tiedonsaanti

- Hallintoneuvoston valvonta **jälkikäteistä valvontaa**
- Laaja tiedonsaantioikeus perustuen osakeyhtiölakiin (OYL 6:22 §)
 - Kytketty tehtävien hoitamisen kannalta tarpeellisiin tietoihin
- Hallituksen, hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan annettava tietoa
 - Esim. hallituksen pj kootusti ja hallitus päättää kokouksessa
 - Hyviin tapoihin ei kuulu esim. soittelu hallituksen jäsenille
- Tiedonsaanti kokouksessa tai myös yksittäisen jäsenen pyynnöstä
 - Ei rajattu ainoastaan kokouksiin
 - Käytännössä HN puheenjohtajan välityksellä
- Hallintoneuvoston on väh. kerran vuodessa kuultava kokouksessaan tilintarkastajaa yhtiön taloudellisesta asemasta ja sisäisestä valvonnasta sekä muista tilintarkastuksessa esiin tulleista seikoista

Vahingonkorvausvelvollisuus (VYL)

- Hallituksen/hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava vahinko, jonka hän on tehtävässään huolellisuusvelvoitteen vastaisesti tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut **yhtiölle**
- Hallituksen/hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava myös vahinko, jonka hän on tehtävässään muuten tätä lakia tai sen nojalla sovellettavia osakeyhtiölain säännöksiä tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä rikkomalla tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut **yhtiölle, osakkaalle tai muulle henkilölle**
- Käännetty todistustaakka, jos vahinkoa aiheutettu rikkomalla vakuutusyhtiölakia (muuten kuin pelkästään periaatteita) tai yhtiöjärjestyksen määräystä

Vahingonkorvausvelvollisuus (TVYL)

- Mitä vakuutusyhtiölain 28 luvussa säädetään vakuutusyhtiöön sovellettavasta vahingonkorvausvelvollisuudesta, koskee myös vahinkoa, joka on aiheutettu rikkomalla TVYL:iä tai lakisääteistä eläkevakuutusta koskevia perusteita
- Lisäksi selvennetään niitä säännöksiä jotka vastaavat VYL 1 luvun periaatteita ja joiden osalta ei sovelleta tuottamusolettamaa
- Hallituksen jäsenen, hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan ei tarvitse osoittaa menetelleensä huolellisesti, jos vahinko on aiheutettu rikkomalla:
 - 2 § (työeläkevakuutusyhtiön toiminnan tarkoitus)
 - 3 § (työeläkevakuutusyhtiön toiminta)
 - 6.1 § (toimilupa)
 - 19 § (vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden järjestäminen)
 - 22.1 § (voitonjako osakkaille)

TAUKO
10 minuuttia

5. Esimerkki elävästä elämästä...

... ja sen vaikutus sääntelyyn

Elävä esimerkki ja sääntelyn kehitys

- Työeläkeyhtiön toimitusjohtaja toimii asiakasyrityksen hallituksen puheenjohtajana
- Asiakasyrityksen toimitusjohtaja on työeläkeyhtiön hallituksen jäsen
- Asiakasyrityksen toimitusjohtaja myy asunnon työeläkeyhtiölle
- Miltä liiketoimi näyttää?
 - Läpinäkyvyys
 - Luottamus

Miltä liiketoimi näyttää?

- a) Läpinäkyvyyden
- b) Luottamuksen kannalta

Näin Vehviläisen asuntokaupasta on kerrottu

29.5.2012 14:34 | Päivitetty 29.5.2012 14:35

Mika Vehviläinen nimitettiin Finnairin toimitusjohtajaksi vuoden 2009 lopulla, jolloin Vehviläisen työsopimukseen kirjattiin myös asuntoetu. Vehviläinen yritti seuraavana vuonna myydä Bulevardilla sijaitsevaa arvoasuntoaan, mutta tuloksetta.

Aloite Ilmarisen kanssa tehtyyn kauppaan tuli Finnairin hallituksen silloiselta puheenjohtajalta **Christoffer Taxellilta**, joka syksyllä 2010 kysyi Ilmarisen toimitusjohtajalta **Harri Sailakselta**, voisiko Ilmarinen selvittää Vehviläisen asuntoasian hoitoa. Sailas oli tuolloin Finnairin hallituksen rivijäsen. Puheenjohtajaksi hän nousi keväällä 2011, kun Taxell jäi pois hallituksesta.

Sailas on kertonut jäävänsä itsensä heti asian hoidosta. Sen jälkeen asia siirtyi Sailaksen mukaan yhtiöiden kiinteistöosastojen väliseksi.

Ilmarinen osti Vehviläisen asunnon 1,8 miljoonalla eurolla helmikuussa 2011, minkä jälkeen se vuokrattiin Finnairille Vehviläisen työsuhdeasunnoksi. Suomen Kuvalehden mukaan Vehviläinen oli maksanut asunnosta 1,15 miljoonaa euroa vuonna 2005.

Julkisuuteen kohukauppa tuli vasta helmikuussa 2012, kun Helsingin Sanomat uutisoi asiasta.

Hallituksen jäsenen esteellisyys (TVYL 10 a §)

- Hallituksen jäsenen esteellisyys (koskee myös toimitusjohtajaa)
 - Hallituksen jäsen ei saa osallistua hänen ja työeläkevakuutusyhtiön välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn
 - Hän ei myöskään saa osallistua työeläkevakuutusyhtiön ja kolmannen välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn, *jos hän on palvelussuhteessa kolmanteen, kolmantena olevan yhteisön tai säätiön toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa, hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä* taikka jos hänelle on odotettavissa sopimuksesta olennaista etua, joka saattaa olla ristiriidassa työeläkevakuutusyhtiön edun kanssa
 - Koskee myös muuta oikeustointia kuin sopimusta sekä oikeudenkäyntiä ja muuta vastaavaa menettelyä, jossa yhtiö käyttää puhevaltaa.

Korostetaan hallituksen jäsenen riippumatonta asemaa

Luottamustehtäviä koskeva luettelo (TVYL 10 c §)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä velvollisuus pitää luetteloaa
 - hallituksen jäsenten
 - toimitusjohtajan
 - sekä muun johdon
 - sijoitustoimintaan osallistuvan henkilökunnan
- jäsenyyksistä taloudellisesti tai yhteiskunnallisesti merkittävien muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelimisissä
- Julkistamisella tarkoitus lisätä avoimuutta ja palvella mahdollisten esteellisyytilanteiden hallintaa

Eturistiriitatilanteita koskevat toimintaperiaatteet (TVYL 10 d §)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava hallituksen hyväksymät kirjalliset toimintaperiaatteet eturistiriitojen tunnistamisessa ja ehkäisemisessä noudatettavista menettelytavoista
 - Dokumentoitava ja suunniteltava toimenpiteet, jotka toteutettava mahdollisesti esiintyvien eturistiriitatilanteiden tunnistamiseksi
- Etsittävä mahdolliset toimintaan liittyvät keskeiset eturistiriitatilanteet
 - Tavoitteena tukea erityisesti yhtiön sijoitustoiminnan päätöksenteon riippumattomuutta
- Arvioitava suhtautuminen esim. yhtiön johdon erilaisiin kaupankäynteihin

Liiketoimet johdon ja sen lähipiiriin kuuluvien kanssa (TVYL 10 e §)

- Hallituksen on päätettävä yhtiötä koskevasta merkittävästä liiketoimesta silloin, kun liiketoimen toisena osapuolena on:
 - 1) Työeläkeyhtiön hallintoelimet
 - Hallintoneuvoston jäsen
 - Hallituksen jäsen
 - Toimitusjohtaja
 - Tilintarkastaja, varatilintarkastaja tai muu tilintarkastusyhteisön toimihenkilö, jolla on päävastuu tilintarkastuksesta
 - 2) Muu ylimpään johtoon kuuluva henkilö, jolla oikeus tehdä tulevaa kehitystä ja toiminnan järjestämistä koskevia päätöksiä
 - 3) Johdon lähipiiri
 - 1-2 kohdissa tarkoitetun henkilön aviopuoliso, rekisteröidyn parisuhteen osapuoli, vähintään 1 v. samassa taloudessa asunut avopuoliso tai edunvalvonnassa oleva vajaavaltainen

Liiketoimet johdon ja sen lähipiiriin kuuluvien kanssa (TVYL 10 e §)

- Työeläkevakuutusyhtiön pidettävä ajantasaista julkista luettelo merkittävistä liiketoimista, niiden osapuolista ja keskeisistä ehdoista
- Luettelon ylläpito järjestettävä luotettavalla tavalla
- Luetteloon merkityt tiedot säilytettävä viisi vuotta tiedon merkitsemisestä
- Henkilötunnus ja osoite tai lähipiiriläisten nimet eivät ole julkisia
- Sovelletaan myös muun tahon kanssa tehtyihin liiketoimiin, jos järjestelyn ilmeisenä tarkoituksena on ollut kiertää lähipiirisäännöksiä

6. Hyvä hallinto, riskienhallinta, sisäinen valvonta ja tarkastus

Yleiset hallintovaatimukset (TVYL 12 b §)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava yhtiön *toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä ja toimiva hallintojärjestelmä*, jossa vastuualueet on määritelty
 - tekee mahdolliseksi terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden noudattamisen toiminnassa
- Työeläkevakuutusyhtiön on asianmukaisin toimin varmistettava toimintansa jatkuvuus ja säännöllisyys kaikissa tilanteissa ja tätä varten yhtiöllä on oltava hallituksen hyväksymä *jatkuvuussuunnitelma*
- Työeläkevakuutusyhtiöllä oltava hallituksen hyväksymät *kirjalliset toimintaperiaatteet* ainakin:
 - sisäisestä valvonnasta
 - riskienhallintajärjestelmästä
 - sisäisen tarkastuksen järjestämisestä
 - palkitsemisesta
 - toimintojen ulkoistamisen järjestämisestä
- Yhtiön hallituksen on *säännöllisesti arvioitava* hallintojärjestelmää, kirjallisia toimintaperiaatteita ja jatkuvuussuunnitelmaa

Yleiset hallintovaatimukset (TVYL 12 b §)

- Vastuu hallintojärjestelmästä on aina hallituksella
 - Hallintojärjestelmä toimiva yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden
 - Selkeä vastuualueiden määrittely, mikä mahdollistaa terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden noudattamisen toiminnassa
 - Laatua ja laajuutta arvioitaessa korostuvat toiminnan riskien luonne ja suuruus sekä vakavaraisuuteen liittyvät vaatimukset
 - **Selkeä ja toimiva hallintojärjestelmä edellyttää:**
 - valta-, vastuu- ja raportointisuhteet on organisaatiossa määritelty, jaettu ja erotettu toisistaan
 - Tiedonkulku on varmistettu ja esteetöntä

Hyvä hallinto (MOK)

- Hyvä hallinto täyttää seuraavat vaatimukset:
 - Hallitus voi valvoa tehokkaasti ja riippumattomasti toimitusjohtajaa ja muuta toimivaa johtoa
 - Hallitus laatii kirjallisen työjärjestyksen (keskeiset tehtävät ja toimintaperiaatteet)
 - Keskeisten toimintojen osalta *kirjallisesti määritellyt periaatteet* sekä selkeät määrälliset ja laadulliset tavoitteet
 - Tavoitteiden määrittelyssä *huomioon terveet ja varovaiset liikeperiaatteet*. Erityisesti huomioon vakuutettujen ja vakuutuksenottajien oikeudet ja edut
 - Toimintatavat ja tavoitteet saatetaan koko *henkilöstön tietoon*

Riskienhallinta (TVYL 12 c §)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä oltava **yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä riskienhallintajärjestelmä**, joka kattaa yhtiöön kohdistuvien riskien ja riskien yhteisvaikutusten jatkuvan tunnistamisen, mittaamisen, seurannan, valvonnan ja raportoinnin
- Riskienhallinnan on katettava seuraavat osa-alueet:
 - 1) varojen ja vastuiden hallinta
 - 2) sijoitukset
 - 3) maksuvalmius
 - 4) keskittymäriskin hallinta ja
 - 5) operatiivisten riskien hallinta

Riskienhallinta 1/2 (MOK)

- Riskienhallinta tarkoittaa
 - Strategioita
 - Prosesseja
 - Raportointimenettelyjä
 - Ehkäiseviä toimenpiteitä
- Joilla tunnistetaan, valvotaan, mitataan, seurataan ja hallitaan riskejä
- **Hallitus vastaa riittävästä riskienhallinnasta**, hyväksyy kaikki merkittävät riskienhallintaa koskevat periaatteet (m)
- Sisällytettävä toimivaksi osaksi organisaatorakennetta ja päätöksentekoprosesseja (m)
- Oltava toiminnallisesti riippumaton riskiä ottavista toiminnoista (m)
- Oltava riskienhallintaan riittävät menetelmät (määrälliset ja laadulliset) (m)

Riskienhallinta 2/2 (MOK)

- Hallituksen vuosittain hyväksyttävä yhtiön koko toiminnan kattavat kirjalliset toimintaperiaatteet riskienhallintajärjestelmästä
- Riskienhallinnan toimintaperiaatteet
 - Määriteltävä yhtiön merkittävimmät riskit, mittarit, riskinoton rajat, riskienhallinnan tavoitteet, riskinhallintatoimenpiteet, vastuut ja valvontaperiaatteet
 - Määritettävä riskinoton rajat, kuka vastaa riskinotosta, miten riskiä mitataan ja seurataan
 - Miten riskeistä raportoidaan
- Riskienhallinnan kokonaistilanteesta tulee raportoida vähintään vuosittain yhtiön hallitukselle

Sisäinen valvonta (TVYL 12 d §)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava toimiva ja tehokas sisäinen valvonta, joka kattaa yhtiön kirjanpidon, hallinnon, sijoitustoiminnan ja muut keskeiset toiminnot
- Keskeisiä toimintoja esim. eläkeasioiden käsittely
- Hallituksen jäsen, joka on esteellinen päättämään toimesta, ei saa ottaa osaa tällaisen toimen sisäiseen valvontaan (lisätty 6/2019)

Sisäinen valvonta (MOK)

- Hallitus vastaa järjestämisestä ja organisoinnista ja vahvistaa toimintaperiaatteet
- Työeläkevakuutusyhtiön kaikissa toiminnoissa oltava toimiva ja tehokas sisäinen valvonta
- Oltava suhteessa kunkin toiminnon riskeihin
- Toimivuuden vuoksi vahvistettava organisaatio, jossa tehtävät, päätösvalta ja vastuut jaettu
- Vastuun määrytykset dokumentoitava kirjallisesti
- Sisäiseen valvontaan kuuluu **asianmukaisen raportoinnin** varmistaminen yhtiön kaikilla organisaatiotasoilla
 - Järjestettävä siten, että hallintoelimet saavat tietoa
 - Raporttien oltava osa jatkuvaa toimintakulttuuria
 - Kiinnitettävä erityistä huomiota tieto- ja muuta turvallisuutta koskeviin riittäviin valvontatoimiin

Compliance 1/2 (MOK)

- Sisäiseen valvontaan kuuluu säännösten noudattamista valvova toiminto (compliance)
 - Tämän johdosta ei voida yhdistää sisäiseen tarkastukseen
- Compliance-toiminnon tulee olla järjestetty suhteessa yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen (määräys=m)
- Compliance-toiminto tulee järjestää siten, että sen avulla voidaan varmistaa, että työeläkevakuutusyhtiön henkilöstö noudattaa virallista normistoa sekä työeläkevakuutusyhtiön ohjeita ja sääntöjä (m)
- Toiminnolla tarkoitetaan toiminnan lainmukaisuuden ja toimintaan liittyvien ulkoisten ja sisäisten sääntöjen noudattamisen riippumatonta valvontaa

Compliance 2/2 (MOK)

- Toiminnan tarkoituksena ennaltaehkäistä riskien ja ei-toivottujen liiketoimintamallien toteutumista
- Tukee hallitusta luotettavan hallinnon järjestämisessä
- Toimii tiiviissä yhteistyössä hallintoelinten, johdon, lakiasioiden, muun raportoinnin, liiketoiminnan sekä sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen kanssa
- Toimii hallituksen tietokanavana yhtiön menettelytavoista
- Toimii kilpailutekijänä
- Tunnistaa ja arvioi ennakkoon säännösten noudattamattomuuteen liittyviä hallinnollisia seuraamuksia
- Kouluttaa ja neuvoo, laatii ohjeistusta/suosituksia
 - Code of Conduct-ohjeistus, eturistiriitatilanteita koskevat toimintaperiaatteet ja lahjonnan vastaiset toimenpiteet
- Seuraa, tiedottaa ja ohjeistaa lainsäädännön muuttumisesta aiheutuvia toiminnan muutostarpeita

Sisäinen tarkastus (TVYL 12 e § ja MOK)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava sisäinen tarkastus, joka arvioi yhtiön sisäisen valvonnan ja muun hallinnon riittävyttä ja tehokkuutta
- Hallitus vastaa järjestämisestä
- Sisäisen tarkastuksen tuloksista ja toimenpidesuosituksista on vähintään kerran vuodessa raportoitava hallitukselle ja toimitusjohtajalle
 - Ryhdyttävä toimiin epäkohtien poistamiseksi
- Sisäisen tarkastuksen tulee olla osa yhtiön organisaatiota, johdon ja valvonnan oltava aina organisaation oma osa

Esimerkkinä Fivan yhteydenotto

- Vastausprosessi
 - Hallitus - toimitusjohtaja - lakiasiainjohtaja - compliance
 - Tiedon kuljettava eri tahojen välillä
 - Keskinäisten suhteiden toimivuus
- Toimitusjohtaja ja hallitus voivat ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin!

Miksi hyvä hallintotapa on tärkeää?

- a) se vapauttaa hallituksen vastuusta
- b) se vahvistaa toiminnan ja hallinnon läpinäkyvyyttä
- c) se mahdollistaa hallinnon jäsenille korkeat palkkiot

7. Ajankohtaisia säännösmuutoksia

Poikkeustilanteesta johtuvia säännösmuutoksia

- Eläkelaitoksille enemmän aikaa tervehtyttää taloudellinen asemansa
 - Fiva voi pidentää määräaikaan 26.3.2023 asti
- Työnantajan työeläkemaksun alentaminen
 - Maksunalennus 2,6 % voimassa 1.5-31.12.2020
- Eläkevakuutusmaksun lykkääminen mahdollista kolmella kuukaudella
- Takaisinlainan määrän rajoittaminen
- Työeläkeyhtiöiden yhtiökokouksen ja vakuutus-kassojen kassankokouksen järjestämiseen muutoksia
 - Yhtiökokous ja kassankokous voidaan pitää 30.9.2020 mennessä
- Eläkelaitosten vakavaraisuuden väliaikainen vahvistaminen
 - Hallituksen esitysluonnos lausuntokierroksella 15.5 asti

8. Yhteenveto

Tehtävänä harjoittaa
sosiaaliturvaan
kuuluvaa lakisääteistä
eläkevakuutusliikettä

Esteellisyys

Eri
hallinnon
toimielinten
tehtävät
ja vastuu

Ei
liitännäis-
toiminta-
oikeutta

Kiitos!

Outi Aalto
johtava lakiasiantuntija

outi.aalto@tela.fi

Twitter: @OutiKt